

jeg iøvrigt siden skal komme til nærmere at udvikle, for et Spørgsmaal ikke til Fremme, men til Skade for Landets Forsvar, Forsvaret for Landets Ære, Udelelighed og Selvstændighed. I 1867, da vi første Gang naaede til at grundfæste i Lov Grundlovens Bestemmelse om, at enhver vaabenfør Mand er forpligtet med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar, skjønner jeg ikke rettere, end at hele den Forhandling, der da førtes, trods de forfjellige Anstuelser var inde paa Spørgsmaalet om Fædrelandets Forsvar. Den smukke Tanke om Gjennemførelse af Grundlovens Bud er ikke bragt til Udførelse nogenfinde, ei heller den Dag idag; man er meget væsentlig afvegen derfra. Jeg ser ikke i den Ordning, vi have, eller i den, der tilsigtes, det Krav opfyldt i fuld Udstrækning, som var stillet ved Grundlovens Bud. Der er kommet militaristiske Hensyn ind. Da for en 3 Mars Tid siden Rigsdag og Regjering vedtog et Tillæg til den daværende Hærordning, var der Glæde omkring i det ganste Land, baade iblandt de militaristiske og andre Forsvarsvener. Jeg delte ikke denne Opfattelse; jeg saa ikke det deri, som saa mange Andre, og saa Kolleger, saa deri. Men da lød det jo temmelig almindelig, at nu vare Dnsferne, som man saa længe havde kæmpet for, fyldestgjorte, og Kjøbenhavns Befæstning lagt tilside; nu vare vi ude paa en anden Vej, ude paa den brede Basis for Fædrelandets Forsvar. Men da de Avancementer vare foregaaede, som jo i saa rigt Maal kom de Militære tilgode, da man ligesom havde fortæret de personlige Fordele, som for de Militære vare forbundne med disse Bestemmelser, da begyndte Misforholdelsen atter, da begyndte man igjen at forlange hyderligere Bevillinger, og nu staa vi saaledes, at jeg aldrig før 1880 har hørt et saa stærkt Raab som nu paa, at det, vi have, duer ikke. Nu er det stærkere oppe end nogenfinde, at med Alt, hvad vi dog have, er man ingenlunde tilfreds, men endnu mere utilfreds, end man var før, og tænker man nu, at vi fik Kjøbenhavns Befæstning vedtaget, og den blev til Virkelighed — hvad da? Jeg fører udtryffeligt til: og den blev til Virkelighed, fordi jeg opfatter denne Sag saaledes, at selv om der var en Rigsdag, der bevilgede Kjøbenhavns Befæstning, vilde Stemningen vende sig saa stærkt mod dette Foretagende, at det ikke vilde blive udført; ialtfald vilde kun væsentlige Dele deraf komme til at ligge som Mindesmærker om en misforstaaet Beslutning. Men tænk Dem, at man fik dette gennemført, saa vilde man sige derefter: Nu forlange vi det suppleret der og der og der, Oversvømmelserne

have vi regnet paa; vi ere komne i Tanke om Sverne, at de kunne fryse; vi havde tænkt, at Vand fra Fursøen eller deslige kunde spares, og at vi paa anden Maade kunde faae det Vand, vi behøvede; vi have tænkt paa, at vi maa med større Beføstning have bragt Forter istand; vi have tænkt os Søforterne saaledes, den hele Række, vi tidligere have behandlet, maa til; vi have tænkt os at kunne slippe med Amager og Kallebodstrand, men de andre Rækker maa til; vi have tænkt os at kunne bruge en 12 à 1400 Kanoner af den Kaliber; men det var dengang, nu er Udviklingen fredeen frem; vi maa have saa mange Millioner til nye Kanoner med visse Mellemrum. Og med hvert Aar, vi gaa frem, og Rigsdagen er naaet til at sige Nei, vil det lyde fra Militærister: Mangel paa Fædrelandstjærlighed, I bære Ansvaret, naar Nederlaget Dag kommer — paa samme Maade, som man nu bruger at tale til os, som have en anden Mening om Fædrelandets Forsvar end Militæretaten eller Dele af Militæretaten. Man kaster Bold med Ansvaret, og man haaner eller udtaler sig fordømmende mod den Fædrelandstjærlighed, der har en anden Anskuelse. Mine Herrer! vi have jo ogsaa Erfaring; vi byggede Dannevirke, og de stillede sig op der. Det var en frivillig Beslutning fra Krigsbestyrelsen. De have lært Befolkningen at tro, at dette Punkt, dette historiske Sted var Bladsen til at slaas. Vi levede paa denne Forestilling — jeg var med til at leve paa den; men jeg var ogsaa med til den hittreste Sorg, som danske Mænd have haft, da vi, uden at kunne forstaa det, fik Budskab om, at det Hele var kun Fantasi; det var ikke Alvor. De have forklaret dette og hint; men jeg veed endnu ikke, om man her veed nøiagtig Forklaring paa det Spørgsmaal. Vi gif over Fredericia, over Dybbøl til Als. Dør jeg spørge: Er der Nogen, der veed Forklaring paa, hvorfor Als blev indtaget? Jeg har ikke hørt nogen. Vi have engang forsøgt at faae Oplysning derom; det forhindredes os. Og det gaar med Krigshistorien som med Geheimarkivet: Først Aarhundreder efter eller ialtfald Sneve af Aar efter faar man de Ting frem, som man kan bruge i Historien uden Fortræd; men Motiverne lyffes ud forinden. Saa vidt jeg veed, er man naaet til nogen Krigshistorie af en noget paalideligere Art — ja, hvor paalideligt det er, skal jeg ikke sige, det veed jeg ikke — til Aaret 1810. De Herrer, der tale det stærke militaristiske Sprog til os, som tale om, hvad de kunde have bedrevet, men som ikke er bedrevet, skulde have gjort deres Yderste med deres Regjering til at lægge os